

Χαρίλαος Νικολαΐδης*

Η διακριτική εξέγερση της καθημερινότητας

Σε συνέντευξη που παραχώρησε ο Βρετανός φιλόσοφος και μαθηματικός Bertrand Russell στο BBC το 1959, τού ζητήθηκε να στείλει κάποιο μήνυμα στις επόμενες γενιές. Ο Russell απάντησε, μεταξύ άλλων, ότι «η αγάπη είναι σοφή, το μίσος είναι βλακώδες». Να μια σκέψη απλή που θα μπορούσε όμως να αποτελέσει από μόνη της κατακλείδα όλης της ανθρώπινης ιστορίας. Τόσο σε προσωπικό επίπεδο, όσο και σε κοινωνικό, το μίσος είναι περιττό συναίσθημα που οδηγεί με ακρίβεια στη δυστυχία. Κάθε πράξη αγάπης, με την έννοια του σεβασμού, της συμπόνιας, της καλοσύνης, της ευγένειας αποτελεί εξέγερση ενάντια σε αυτή τη δυστυχία, που συχνά φαντάζει φυσική μας κατάσταση. Ακόμα και ο άνθρωπος που φτερνίζεται και βάζει το χέρι μπροστά για να προστατέψει τον συνάνθρωπό του, αντιστέκεται και ανατρέπει. Επειδή η πιο ουσιαστική εξέγερση είναι εκείνη που συντελείται αδιάκοπα, μέσα από τις αρχές που επιλέγουμε να υπηρετήσουμε και να προασπίσουμε, ως στάση ζωής. Μια τέτοια εξέγερση δεν κάνει θόρυβο, δεν θα τη δούμε συχνά στις ειδήσεις, είναι όμως απαραίτητο συστατικό της όποιας πιθανής προόδου. Δεν πρέπει να υποτιμηθεί η αξία της, ούτε να παραμεριστεί η σημασία της.

Σε αυτό μπορεί να συμβάλει η ποίηση, καλλιεργώντας την αγάπη και τον σεβασμό μέσα από την χαρτογράφηση και την ερμηνεία των κοινών πλοκών της ύπαρξης μας, της χαράς, της λύπης, του φόβου, της αγωνίας και όλων των στοιχείων που συνθέτουν την κοινή καταγωγή και μοίρα μας, την πιο εμφατική έκφραση της ισότητας μας. Η ποίηση αυτή διαχωρίζει τη θέση της από κάθε εξουσία, καθώς η έννοια της ιεραρχίας αντιτίθεται στο βασικό ζητούμενό της, στην αποκρυπτογράφηση του ονείρου που αποκαλούμε ανθρωπότητα, και στο οποίο όλοι μετέχουμε στον ίδιο βαθμό. Υπενθυμίζοντας μας όσα μας θέλουν ενωμένους, ανατρέπει όσα μας χωρίζουν. Με αυτόν τον τρόπο, υποθάλπει τη διακριτική εξέγερση της καθημερινότητας και -τελικά- μας κατευθύνει προς τη μεριά της σοφίας.

** Ποιητής, μεταφραστής, Lecturer in Public Law & Human Rights στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Essex*